

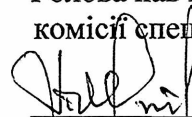
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет ветеринарної медицини та
біотехнологій імені С.З.Гжицького
Факультет економіки та менеджменту

Кафедра економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І.В.

Поповича

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова навчально-методичної
комісії спеціальності «Економіка»

 проф. Музика П.М.

“ 25 ” 1 20 20 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Економіка землекористування»

(код і назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти	<i>другий (магістерський)</i>
Галузь знань	<i>05 Соціальні та поведінкові науки</i>
Спеціальність	<i>051 – «Економіка»</i>
Вид дисципліни	<i>обов'язкова</i>

Робоча програма навчальної дисципліни «Економіка землекористування» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Економіка довкілля і природних ресурсів» спеціальності 051 – «Економіка».

Розробник – д.е.н, професор П.М. Музика, та к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І.В. Поповича Р.С. Грабовський

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні кафедри економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І.В. Поповича «12» 07 2020 року (протокол № 1).

Завідувач кафедри економіки підприємства, інновацій та дорадництва в АПК імені І.В. Поповича Музика П.М.

Погоджено навчально-методичною комісією спеціальності 051 «Економіка» «25» 07 2020 року (протокол № 5).

Схвалено рішенням навчально-методичної ради факультету економіки та менеджменту «25» серпня 2020 року (протокол № 3).

Голова ради С.І. Поперечний

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Всього годин	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів/годин	3/90	3/90
Усього годин аудиторної роботи	30	16
В т.ч.:		
• лекційні заняття, год.	14	3,5
• практичні заняття, год.	16	3,5
• лабораторні заняття, год.	-	
семінарські заняття, год.	-	
Усього годин самостійної роботи	60	83
Форма семестрового контролю	ЗАЛК	

Примітка.

Частка аудиторного навчального часу студента у відсотковому вимірі:
для денної форми здобуття освіти – 50
для заочної форми здобуття освіти – 18

2. ПРЕДМЕТ, МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Предмет, мета вивчення навчальної дисципліни

Предметом є методи найефективнішого впливу людини на природу для підтримання динамічної рівноваги, кругообігу речовин у природі.

Мета оволодіти базовими еколого-економічними знаннями для формування еколого-економічного світогляду, що відповідатиме новому етапу ринкових перетворень; навчитися формулювати і пояснювати фундаментальні поняття і принципи економіки землекористування, а також правильно оцінювати конкретні моменти розвитку цього процесу; досконало користуватися еколого-економічною ситуацією з метою вивчення взаємовідносин людини і природи, впливу виробничої діяльності на стан навколишнього середовища.

Вивчення навчальної дисципліни «Економіка землекористування» ґрунтується на таких засвоєних навчальних дисциплінах: екологічна економіка, потенціал і розвиток аграрних підприємств.

Здобуті знання з «Економіка землекористування» є основою для вивчення наступних навчальних дисциплін: фінанси природокористування, агропромислова політика

2.2. Завдання навчальної дисципліни (ЗК, СК(ФК))

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування у здобувачів вищої освіти необхідних компетентностей:

– **загальні компетентності:**

ЗК1. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК4. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

– **спеціальні (фахові) компетентності:**

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК5. Здатність визначати ключові тренди соціально-економічного та людського розвитку.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

2.3. Програмні результати навчання (ПРН)

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен бути здатним продемонструвати такі результати навчання:

Р2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

Р4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

Р7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

Р8. Збирати, обробляти та аналізувати статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, необхідні для вирішення комплексних економічних завдань.

Р12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

Р15. Організовувати розробку та реалізацію соціально-економічних проектів із врахуванням інформаційного, методичного, матеріального, фінансового та кадрового забезпечення.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Розподіл навчальних занять за розділами дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма здобуття освіти (ДФЗО)					заочна форма здобуття освіти (ЗФЗО)						
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі					
		л	п	лаб	інд.		с.р.	л	п	лаб	інд.	с.р.
Тема 1 Поняття і місце економіки землекористування та землепорядкування в ринковій системі	10	2	2			6	9,5	0,5	1			8
Тема 2 Наукові основи раціоналізації землекористування	17	2	3			12	16	1	2			13
Тема 3 Ціноутворення землі як механізм розподілу ресурсів у ринковій економіці	12	2	2			8	13	1	1			11
Тема 4 Оптимізація землекористування в умовах ринкових земельних відносин	11	2	2			7	9,5	0,5	1			8
Тема 5 Особливості формування територіальної структури оптимального землекористування	12	2	2			8	13	1	1			11
Тема 6 Методологія оцінки економічної ефективності землекористування та землепорядкування	12	2	2			8	14	1	1			12
Тема 7 Економіка організації землеволодіння та землекористувань	16	2	3			11	15	1	1			13
Підготовка до навчальних занять та контрольних заходів						45	57					57
Усього годин	90	14	16			60	90	6	8			76

3.2. Загальні і спеціальні (фахові) компетентності та програмні результати навчання, що забезпечуються вивченням окремих тем

Теми	Шифри компетентностей, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти	Шифри програмних результатів навчання здобувача вищої освіти
Тема 1 Поняття і місце економіки землекористування та землевпорядкування в ринковій системі	ЗК1, ЗК4, СК5	Р2, Р12
Тема 2 Наукові основи раціоналізації землекористування	ЗК1, СК3, СК7	Р2, Р12, Р15
Тема 3 Ціноутворення землі як механізм розподілу ресурсів у ринковій економіці	СК3, СК7	Р4, Р7
Тема 4 Оптимізація землекористування в умовах ринкових земельних відносин	ЗК1, СК3, СК5, СК7	Р2, Р7, Р8, Р15
Тема 5 Особливості формування територіальної структури оптимального землекористування	ЗК4, СК3, СК5	Р4, Р7, Р8, Р15
Тема 6 Методологія оцінки економічної ефективності землекористування та землевпорядкування	СК3, СК7	Р4, Р8, Р15
Тема 7 Економіка організації землеволодінь та землекористувань	ЗК4, СК5, СК7	Р4, Р7, Р12, Р15

3.3. Лекційні заняття

№ з/п	Назви тем та їх короткий зміст	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	Тема 1 Поняття і місце економіки землекористування та землеволодіння в ринковій системі Суть економіки землекористування та землеволодіння Поняття і ознаки землекористування в різних сферах життєдіяльності людини Соціально-економічний зміст землевпорядкування Земельно-територіальний ресурс у системі суспільних інтересів і відносин	2	0,5
2	Тема 2 Наукові основи раціоналізації землекористування Раціоналізація розподілу трудових, земельних і матеріально-фінансових ресурсів Раціональне землекористування і інтенсифікація використання земель Фактори раціоналізації землекористування Методологічні основи оптимізації землекористування	2	0,5
3	Тема 3 Ціноутворення землі як механізм розподілу ресурсів у ринковій економіці Принципи ціноутворення землі Прибутковість землекористування –основа ринкової вартості землі Модель прибутковості VON Thunen Земельна рента як функція прибутковості землі Земельна рента і закон зменшення граничної продуктивності землі Земельна рента та орендна вартість землі Залежність орендної вартості землі від попиту і пропозиції на типи землекористування	2	1
4	Тема 4. Оптимізація землекористування в умовах ринкових земельних відносин Рентний характер земельних відносин і землекористування в сільському господарстві Земельна рента в населених пунктах та несільськогосподарських галузях Вплив соціально-економічних факторів на раціоналізацію землекористування	2	1
5	Тема 5. Особливості формування територіальної структури оптимального землекористування Економічне обґрунтування вибору місця розташування конкретних типів землекористування Фактори, які впливають на характер землекористування в містах Модель вибору оптимального місця розташування різних типів землекористування Моделі формування територіальної структури землекористування Структуризація основних типів землекористування та	2	1

	орендна вартість землі		
6	Тема 6: Методологія оцінки економічної ефективності землекористування та землепорядкування Сутність і принципи оцінки економічної ефективності землекористування та землепорядкування Критерії і показники оцінки народногосподарської ефективності землекористування та землепорядкування. Методологія побудови системи показників оцінки внутрішньогосподарської організації території та виробництва.	2	1
7	Тема 7. Економіка організації землеволодінь та землекористувань та внутрішньогосподарська організація територій Землеустрій — основний механізм раціоналізації землеволодінь і землекористувань Раціоналізація розмірів сільськогосподарських землеволодінь і землекористувань Оцінка економічної ефективності і конкурентоздатності новостворюваних сільськогосподарських землеволодінь і землекористувань Оцінка наслідків відчуження земель при реорганізації землекористування сільськогосподарських підприємств Оцінювання ефективності ліквідації недоліків землекористувань	2	1
Усього годин		14	6

3.4. Практичні (лабораторні, семінарські) заняття

№ з/п	Назви тем та їх короткий зміст	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	Тема 1 Поняття і місце економіки землекористування та землеволодіння в ринковій системі Мета та завдання дисципліни. суть поняття економіка землеволодіння та Економіка землекористування. Основні фактори землекористування в економічних відносинах	2	1
2	Тема 2 Наукові основи раціоналізації землекористування. Засади безпечного землекористування. Ризик системи землекористування Концепція безпечного землекористування	2	1
3	Тема 3 Ціноутворення землі як механізм розподілу ресурсів у ринковій економіці Принципи ціноутворення землі Земельна рента. Експертна та нормативна оцінка землі. Утворення диференційної земельної ренти	2	1

4	Тема 4. Оптимізація землекористування в умовах ринкових земельних відносин Вплив соціально-економічних факторів на раціоналізацію землекористування. Екологічні вимоги і обмеження щодо використання земель Еколого-економічна класифікація придатності земель.	2	1
5	Тема 5. Особливості формування територіальної структури оптимального землекористування Економічне обґрунтування вибору місця розташування конкретних типів землекористування Структуризація основних типів землекористування та орендна вартість землі	2	1
6	Тема 6: Методологія оцінки економічної ефективності землекористування та землевпорядкування Сутність і принципи оцінки економічної ефективності землекористування та землевпорядкування Критерії і показники оцінки народногосподарської ефективності землекористування та землевпорядкування.	2	1
7	Тема 7. Економіка організації землеволодінь та землекористувань Раціоналізація розмірів сільськогосподарських землеволодінь і землекористувань Оцінка економічної ефективності і конкурентоздатності новостворюваних сільськогосподарських землеволодінь і землекористувань	2	1
8	Тема 8. Економіка внутрішньогосподарської організації території сільськогосподарських землекористувань Економічне обґрунтування землевпорядних рішень у проектах внутрішньогосподарського землеустрою. Економічне обґрунтування розміщення виробничих підрозділів і господарських центрів	2	1
Усього годин		16	8

3.5. Самостійна робота

№ з/п	Назви тем та їх короткий зміст	Кількість годин	
		ДФЗО	ЗФЗО
1	Тема 1 Поняття і місце економіки землекористування та землеволодіння в ринковій системі. Схема взаємозв'язку проблем в сфері землекористування	1	2
2	Тема 2 Наукові основи раціоналізації землекористування. Екологічні проблеми управління земельними ресурсами та землекористуванням. Аналіз стану та проблем екологічного управління землекористуванням в процесі здійснення земельної реформи в Україні	2	2
3	Тема 3 Ціноутворення землі як механізм розподілу ресурсів у ринковій економіці. Створення ефективного ринку сільськогосподарських земель в Україні. Тінювий ринок обігу сільськогосподарських земель. мораторію на продаж земель сільськогосподарського призначення	2	2
4	Тема 4. Оптимізація землекористування в умовах ринкових земельних відносин. Поняття типу землекористування. Організації території сільськогосподарських підприємств, створення екологічно стабільних ландшафтів та визначення інвестиційної привабливості землекористування	2	2
5	Тема 5. Особливості формування територіальної структури оптимального землекористування. Ресурсоощадна діяльність агропідприємств як напрям фінансової політики. Концепції розвитку сільських територій. Багатофункціональний розвиток сільських територій	2	3
6	Тема 6: Методологія оцінки економічної ефективності землекористування та землепорядкування. Еколого-економічна ефективність землеустрою в умовах трансформації земельних відносин в Україні	2	3
7	Тема 7. Економіка організації землеволодінь та землекористувань. Основні завдання, функції та принципи управління земельними ресурсами. Наділення органів управління політичними й організаційно-регламентуючими функціями, що забезпечують ефективний розвиток землекористування та суспільства в цілому. Взаємоузгодження рішень органів державного управління	2	3

8	Тема 8. Економіка внутрішньо-господарської організації території сільськогосподарських землекористувань Організація території сільськогосподарських підприємств, створення екологічно стабільних ландшафтів та визначення інвестиційної при- вабливості землекористування.	2	2
	Підготовка до навчальних занять та контрольних заходів	45	57
	Усього годин	60	76

4. Індивідуальні завдання

З метою покращення успішності здобувачів вищої освіти та підвищення його балів за поточний контроль, протягом семестру їм може додатково надаватися індивідуальне завдання (написання реферату і виконання описових завдань) з таких тем:

1. Земельна рента як економічна категорія.
2. Ринок земель в Україні. Історичні аспекти становлення грошової оцінки землі в Україні.
3. Загальна характеристика земель с-г призначення, їх класифікація та структура.
4. Стратегічні напрями забезпечення ефективного використання та відтворення земельних ресурсів
5. Підвищення економічної ефективності використання землі агроформуваннями різних форм власності
6. Шляхи забезпечення раціонального землекористування та обґрунтування пріоритетних заходів щодо охорони та відтворення продуктивного потенціалу сільськогосподарських земель
7. Вплив реформування в сільському господарстві на ефективність використання земельних ресурсів
8. Організація освоєння, поліпшення якості землі, її раціонального використання, охорони й захисту від руйнівних процесів на регіональному рівні
9. Розвиток сталого землекористування на рівні регіону як спосіб досягнення оптимального співвідношення між економічним зростанням, нормалізацією якісного стану земельних ресурсів та задоволенням матеріальних і духовних потреб населення
10. Основні елементи та фактори, що формують вартість землі
11. Створення інфраструктури ринку земельних ділянок
12. Якісні характеристики ґрунтів; вплив забруднення навколишнього середовища на зміну якісних характеристик ґрунтів
13. Міжнародні стандарти оцінки землі
14. Державний земельний кадастр як інформаційна база оцінки
15. Економічна оцінка земель.
16. Особливості землекористування в умовах ринкової економіки
17. Принципи ціноутворення в ринкових умовах.
18. Міжнародні стандарти оцінки землі.
19. Характеристика земель водного фонду України. Особливості їх правового закріплення (Водний та Морський кодекси України).
20. Особливості формування ренти в сільськогосподарському виробництві.
21. Інформаційно-аналітичне забезпечення оцінки землі

5. Методи навчання

Під час викладання курсу використовуються такі методи навчання: інформаційно-ілюстративний, метод проблемного викладу, розв'язування ситуаційних завдань, виступ з рефератом, доповідь, тестування, а також інтерактивного навчання (ділові ігри). Основними видами навчальних занять згідно з навчальним планом є:

- лекції;
- практичні та семінарські заняття;
- самостійна позааудиторна робота студентів (СРС)

6. Методи контролю

Система оцінювання здійснюється відповідно до вимог програми дисципліни.

Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті відповідно до конкретних цілей теми. Рекомендується застосувати на всіх практичних заняттях види об'єктивного контролю теоретичної підготовки та контроль засвоєння практичних навичок у вигляді тестування, письмового та (або) усного опитування. При засвоєнні кожної теми за поточну навчальну діяльність студенту виставляються оцінка за 5-ти бальною шкалою.

Поточний контроль та оцінювання самостійної роботи студентів, яка передбачена поряд з аудиторною роботою, здійснюється під час поточного контролю теми на відповідному аудиторному занятті відповідно конкретним цілям з кожної теми.

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовують такі методи оцінювання знань та умінь:

- поточний контроль (оцінювання усних і письмових відповідей на практичних заняттях, оцінювання письмових контрольних робіт);
- оцінка за самостійну роботу.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на завершальному етапі вивчення дисципліни. Підсумковий контроль здійснюється у формі екзамену.

7. Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

7.1. Денна форма навчання

Оцінювання результатів навчання студентів здійснюється шляхом проведення поточного та підсумкового контролю (екзаменаційного, залікового та підсумкової атестації).

Оцінювання результатів навчання проводиться в балах, максимальна кількість яких за кожний підсумковий контроль становить **100**. Кожній сумі балів відповідає оцінка за національною шкалою та шкалою ЄКТС (табл. 1).

Шкала оцінювання успішності студентів

<i>За 100- бальною шкалою</i>	<i>За національною шкалою</i>		<i>За шкалою ECTS</i>
	<i>Екзамен, диференційований залік</i>	<i>Залік</i>	
90 - 100	Відмінно	Зараховано	A
82 - 89	Добре		B
74 - 81			C
64 - 73			D
60 - 63	Задовільно		E
35 - 59	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання		FX
0 - 34	Незадовільно (незараховано) з обов'язковим повторним вивченням дисципліни		F

Поточний контроль полягає в оцінюванні рівня підготовленості студентів до виконання конкретних робіт, повноти та якості засвоєння навчального матеріалу та виконання індивідуальних завдань відповідно до робочої програми навчальної дисципліни. Поточний контроль проводиться за кожною вивченою темою шляхом усного чи письмового опитування. Результати поточного контролю оцінюються за чотирибальною шкалою.

На оцінку «Відмінно» оцінюється відповідь на завдання, в якій навчальний матеріал відтворюється в повному обсязі. Відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Студент показує глибоке оволодіння лекційним матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал. Практичне завдання виконане правильно, як з використанням типового алгоритму, так і за самостійно розробленим алгоритмом.

На оцінку «Добре» оцінюється відповідь на завдання, в якій відтворюється значна частина навчального матеріалу. Студент виявляє знання і розуміння основних положень з навчальної дисципліни, може аналізувати матеріал, порівнювати та робити висновки. Студент висвітлює питання повно, висвітлення завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події, а також виконувати навчальні завдання. У відповідях допущені несуттєві помилки, в усних відповідях - неточності, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене ставлення до фактів.

На оцінку «Задовільно» оцінюється відповідь на завдання, в якій відтворюються основні положення навчального матеріалу на рівні

запам'ятовування без достатнього розуміння; студент у цілому оволодів суттю питань з даної теми, виявляє знання лекційного матеріалу, навчальної літератури, намагається аналізувати факти й події, робити висновки. Студент дає неповні відповіді на запитання, припускається грубих помилок при висвітленні теоретичного матеріалу. У практичних завданнях припущені несуттєві помилки.

На оцінку «Незадовільно» оцінюється завдання, що не виконане, або фрагментарно відображаються окремі факти. Студент виявив неспроможність висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутнє розуміння основної суті питань, У відповідях та практичне завдання припущені суттєві помилки.

Розподіл балів для дисциплін, які завершуються ЗАЛКОМ.

Максимальна кількість балів за засвоєння тем дисципліни протягом семестру становить 100:

$$100 (\text{ПК}) = 100,$$

де:

100 (ПК) – 100 максимальних балів з поточного контролю, які може набрати студент за семестр.

$$\text{ПК} = \frac{50 \times \text{САЗ}}{5} = 20 \times \text{САЗ}$$

За підсумками семестрового контролю в залікову відомість студентів у графі «за національною шкалою» виставляється оцінка «зараховано/незараховано». Присутність студента при виставленні підсумкової оцінки не обов'язкова, якщо ним виконані усі передбачені види робіт.

7.2. Заочна форма навчання

У зв'язку з тим, що для студентів заочної форми навчання співвідношення обсягу годин, відведених на аудиторні заняття та самостійну роботу, має значні відмінності від денної форми, відповідно є відмінності у розподілі балів та критеріїв оцінювання. За результатами поточного оцінювання (ПК) можна отримати максимально 30 балів і за результатами виконання тематичної самостійної роботи міжсесійний період (ТСР) - 70 балів.

$$30 (\text{ПК}) + 70 (\text{ТСР}) = 100$$

де 30 (ПК) - 30 максимальних балів з поточного контролю (ПК), які може набрати студент під час настановної та лабораторно-екзаменаційної сесії;

70 (ТСР) – бали за виконання тематичної самостійної роботи у міжсесійний період.

8. Навчально-методичне забезпечення

9. Рекомендована література

Базова

1. І.О. Новаковська Економіка землекористування (навчальний посібник) Київ: Аграрна наука, 2018. 400 с.
2. Другак В.М. Теоретичні та методичні основи економіки землекористування Тернопіль: 2010. 308 с.
3. Третяк А. М. Економіка землекористування та землевпорядкування. Навчальний посібник. Київ: ТОВ ЦЗРУ, 2004. 542
4. В.І. Павлов, О.М. Гарнага, Т.С. Веремеєнко, Ю.Г. Фесіна Економіка землекористування: Навч. посібник. Рівне: НУВГП, 2012. 188 с.

Допоміжна

1. Лактионова Г.П. Земля как фактор производства в рыночной экономике Вісник ХДАУ. 2005. №2. С.33-36.
2. Білявський Г. О., Фурдуй Р. С. Практикум із загальної екології. Навч. посібн. Київ: Либідь, 1997.160с.
3. Волошин І. М. Методика дослідження проблем природокористування. Львів: ЛДУ, 2004. 160 с.
4. Примак І. Д., Манько Ю. П., Рідей Н. М., Мазур В. А., Горщар В. І., Конопльов О. В., Паламарчук С. П., Примак О. І. Екологічні проблеми землеробства. / І. Д. Примак, Ю. П. Манько та ін. Київ: ЦУЛ, 2010. 456 с.
5. Хвесик М. А., Голян В. А. Інституціональне забезпечення землекористування: теорія і практика: монографія. / М. А. Хвесик, В. А. Голян Київ: НАУ, 2006. 260 с.
6. Закон України «Про оренду землі»: зі змінами і доповненнями, станом на 19.08.2008 р.// Книги для бізнесу. 2008. №38. С. 111-124.
7. Возняк Р. П., Ступень М. Г., Падляк І. М. Земельно-правовий процес: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Львів: «Новий Світ-2000», 2006. 224 с.

10. Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Верховної ради України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua>
2. Аграрний сектор України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agroua.net>
3. Кабінет Міністрів України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua> ;
4. Міністерство аграрної політики та продовольства України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua>
5. Міністерство екології та природних ресурсів України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.menr.gov.ua>
6. Земельний кодекс України : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>